

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ТА
ПІДРОЗДІЛІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ»**

нормативна професійна освітня компонента

за освітньо-професійною програмою «Пожежна безпека»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою управління у
сфері цивільного захисту на 2024-25
навчальний рік. Протокол від 26 серпня
2024 року № 1.

Силабус розроблено згідно робочої програми навчальної дисципліни
«Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту».

2024 рік

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту» спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, які можуть самостійно і нормативно-обґрунтовано вирішувати завдання щодо забезпечення ефективного системного управління організацією.

Вивчення дисципліни «Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту» дає системні знання з теорії і практики управління організацією та оволодіння основами державного управління у сфері цивільного захисту, формування управлінської компетентності щодо практичного застосування законів, принципів, методів і технологій управління в діяльності органів та підрозділів цивільного захисту.

Забезпечує формування управлінської компетентності у майбутніх фахівців. Знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни допоможуть розвинути практичні уміння, що забезпечують творчість та ініціативу в професійній діяльності, навички їх використання під час вирішення завдань професійного характеру у мирний час та в особливий період.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Кришталь Тетяна Миколаївна, професор кафедри управління у сфері цивільного захисту доктор економічних наук, професор
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 231.
E-mail	kryshtal_tetiana@chipb.org.in
Наукові інтереси	удосконалення системи організаційно-управлінських та економіко-правових відносин в діяльності органів і підрозділів цивільного захисту; регіональна економіка
Професійні здібності	інноваційний підхід до розвитку професійних знань та навичок, постійне самовдосконалення, значний досвід науково-педагогічної роботи, педагогічний такт, здатність пов'язати навчальний предмет з професійною діяльністю
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Професор кафедри управління у сфері цивільного захисту. Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту

Загальна інформація	Костенко Віталій Олександрович, начальник кафедри управління у сфері цивільного захисту кандидат наук з державного управління
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 231.
E-mail	kostenko_vitalii@chipb.org.in
Наукові інтереси	Державне управління у сферах цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період; формування системи цивільного захисту на основі міжнародного досвіду; адаптація законодавства у сфері цивільного захисту до вимог Європейського Союзу
Професійні здібності	інноваційний підхід до розвитку професійних знань та навичок, постійне самовдосконалення, досвід науково-педагогічної роботи, педагогічний такт, здатність пов'язати навчальний предмет з професійною діяльністю
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Кандидат наук з державного управління. Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Інституту (<https://chipb.dsns.gov.ua/ua/Rozklad-denna-forma-navchannya.html>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру згідно графіку консультацій з 15:00 до 16:00 в аудиторії № 129. В разі потреби здобувача отримати додаткову консультацію – час узгоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни

Полягає у формуванні системи теоретичних знань і практичних навичок щодо ефективного управління організацією в сучасних умовах господарювання, що дозволить забезпечити ефективне виконання професійних завдань за призначенням у мирний час та в особливий період.

Вивчення дисципліни має забезпечити формування управлінської компетентності, що забезпечує готовність і здатність фахівця здійснювати управлінську діяльність в системі ДСНС України.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
-------------------------	-----------------------

	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	професійна нормативна	професійна нормативна
Навчальний рік	4-й	
Семестр	7-й	
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	4	
кількість модулів	1	
загальна кількість годин	120	
Розподіл часу за навчальним планом:		
лекції (годин)	22	
практичні заняття (годин)		
семінарські заняття (годин)	28	
лабораторні заняття (годин)		
курсний проект (робота) (годин)	10	
інші види занять (годин)		
самостійна робота (годин)	60	
індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-	
Форма підсумкового контролю		
(диференційований залік, екзамен)	диференційований залік	

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: Вивчення навчальної дисципліни «Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту» вимагає знань нормативних і вибіркових освітніх компонентів: «Історія та культура України», «Політологія», «Філософія», «Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту», «Психологія професійної діяльності», «Організація аварійно-рятувальних робіт», «Автоматичні системи управління та зв'язок».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Цивільний захист», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

– досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду.	ПРН02
Керувати проведенням робіт з рятування та евакуації людей, оперативного розгортання сил та засобів; діями з	ПРН17

гасіння пожежі; згоранням сил і засобів та поверненням до місця постійної дислокації.	
Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.	ПРН25

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, СК
Навички міжособистісної взаємодії	ЗК 07
Здатність працювати як в команді, так і автономно.	ЗК08
Здатність до використання основних методів та засобів управління, зв'язку та оповіщення під час загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.	СК24
Здатність до управління пожежно-рятувальним підрозділом у складі караулу під час ліквідації пожеж та інших надзвичайних ситуацій.	СК34

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. «Сутнісні характеристики науки управління. Види і зміст управлінської діяльності в органах та підрозділах цивільного захисту»

Тема № 1. Природа та зміст управління. Суб'єкти та об'єкти управлінської діяльності в органах та підрозділах цивільного захисту.

Поняття управління та його сутнісні характеристики. Види управління. Передумови виникнення науки управління. Основні етапи розвитку науки управління. Характеристика сучасних підходів до управління організаціями.

Предмет, завдання та мета вивчення курсу. Особливості управління у сфері цивільного захисту як складової державного управління. Зарубіжний досвід управління службою цивільного захисту.

Основні категорії науки управління: управлінські відносини управлінська діяльність, функції управління, система управління, методи управління. Суб'єкти та об'єкти управління. Рівні управління. Закони і закономірності управління.

Суб'єкти та об'єкти державного управління. Система управління. Суб'єкти забезпечення цивільного захисту. Природа, суть та загальні характеристики організацій. Класифікація організацій. Життєвий цикл організації. Характеристика етапів життєвого циклу організації.

Органи і підрозділи цивільного захисту України як об'єкти управління. Фактори впливу на життєдіяльність організації.

Тема № 2. Принципи та функції управління.

Поняття принципу управління. Види принципів. Універсальні (класичні) та прикладні принципи управління. Принципи здійснення цивільного захисту. Загальні і галузеві принципи управління в органах і підрозділах цивільного захисту.

Сутність функцій управління, їхня класифікація і трактування. Функції державного управління та їх характеристика.

Керівництво як об'єднувальна функція управління. Умови забезпечення ефективного керівництва. Поняття стилю керівництва і фактори, що впливають на його формування.

Характер і зміст управлінської праці. Категорії працівників апарату управління.

Сучасний керівник підрозділу ЦЗ як особистість. Професійно-важливі якості керівника в системі ДСНС. Поняття авторитету керівника. Імідж керівника. Суть лідерства. Теорії лідерства. Основні риси керівника-лідера.

Тема № 3. Планування та організування управлінської діяльності в органах та підрозділах цивільного захисту.

Зміст прогнозування як наукової основи планування. Основні напрямки прогнозування у сфері цивільного захисту.

Сутність планування як функції управління. Основні принципи планування. Види планування. Сутність та етапи розвитку стратегічного планування. Стратегія як детальний всеохоплюючий комплексний план та її місце в управлінні. Оперативне планування як логічний розвиток стратегічного планування.

Планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту. Порядок розроблення планів діяльності ЄДСЦЗ.

Зміст та особливості організаційної функції в управлінні. Організаційний процес та його складові. Категорії, на яких ґрунтується функція організування: повноваження, відповідальність й делегування. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту.

Організаційна структура управління та її складові елементи. Види структур управління організацією, їх переваги та недоліки. Побудова організаційної структури управління. Організаційна структура управління підрозділу ДСНС.

Тема № 4. Мотивування та контроль в управлінні.

Поняття мотивації як функції управління. Модель мотивації. Основні концепції та теорії мотивації. Характеристика змістовних і процесуальних теорій мотивацій. Функція мотивування в управлінні персоналом ДСНС.

Суть процесу контролю. Контроль (нагляд) як одна із форм здійснення державної влади. Вимоги до контролю як управлінської діяльності. Форми та види контролю у діяльності органів та підрозділів ЦЗ. Організація внутрішнього контролю та управління ризиками в системі ДСНС. Моніторинг та бенчмаркінг в управлінні.

Тема № 5. Підготовка, прийняття та організація виконання управлінських рішень.

Поняття управлінського рішення. Роль та місце управлінського рішення в процесі керівництва підрозділом ЦЗ. Взаємозв'язок управлінського рішення і функцій управління. Ієрархічна залежність управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень та вимоги до них.

Етапи процесу прийняття управлінських рішень. Збір та обробка інформації, підготовка варіантів рішення, вибір оптимального варіанту. Організація виконання. Контроль реалізації рішень. Оцінка кінцевих результатів.

Принципи та технологія прийняття рішень за умов надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період.

Тема № 6. Управління трудовим колективом підрозділу ЦЗ.

Сутність трудового колективу і його характеристики. Етапи формування трудового колективу. Особистість підлеглого як об'єкт управління. Соціально-психологічний клімат в колективі.

Методи управління колективом. Особливості методів управління. Класифікація та характеристика методів управління. Методи управління діяльністю органів та підрозділів ЦЗ: організаційно-розпорядчі, економічні, правові та соціально-психологічні.

Тема 7. Основи управління єдиною державною системою цивільного захисту.

Структура Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ). Керівництво діяльністю Єдиної державної системи цивільного захисту. Завдання ЄДСЦЗ. Особливості функціонування ЄДСЦЗ в особливий період.

Система управління ЄДСЦЗ. Функції та повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері цивільного захисту та повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту. Місце органів і підрозділів ДСНС України в системі ЄДСЦЗ.

Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту. Сутність та основні характеристики режимів повсякденного функціонування, режиму підвищеної готовності. Заходи режиму надзвичайної ситуації. Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил ЦЗ.

Особливості управління ЄДСЦЗ за різних режимів функціонування єдиної системи цивільного захисту. Особливості функціонування ЄДСЦЗ в умовах воєнного стану.

Тема № 8. Організація управління під час ліквідації НС та їх наслідків.

Основні принципи та завдання управління в умовах ліквідації НС у мирний час та в особливий період.

Організаційна структура управління ЄДСЦЗ в умовах ліквідації НС.

Порядок класифікації НС. Порядок обліку НС. Інформування та оповіщення суб'єктів забезпечення ЦЗ на надзвичайну ситуацію та населення. Порядок реєстрації повідомлень про НС. Утворення угруповання сил та засобів реагування на НС.

Організація робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Організація управління реагуванням на НС. Організація оповіщення територіальних органів та підрозділів ДСНС в умовах воєнного стану. Організація зв'язку під час ліквідації наслідків НС.

Особливості виконання органами управління та підрозділами ДСНС завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях під час збройної агресії.

Організація взаємодії під час ліквідації НС. Організації взаємодії територіальних органів ДСНС з військовими адміністраціями, органами військового командування, правоохоронними органами та іншими формуваннями.

Тема 9. Організація дій координаційних та безпосередніх органів управління під час ліквідації НС.

Організація роботи постійно діючої комісії ТЕБ та НС під час ліквідації НС. Основні завдання та функції спеціальної Урядової комісії з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру та спеціальної комісії з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру регіонального, місцевого та об'єктового рівня.

Призначення уповноваженого керівника робіт з ліквідації наслідків НС. Основні завдання та функції керівника робіт з ліквідації наслідків НС.

Дії Оперативно-координаційного центру під час ліквідації наслідків НС, гасіння пожеж, проведення пошуково-рятувальних робіт, а також виконання невідкладних робіт у мирний час та особливий період при загрозі або виникненні НС.

Типовий алгоритм роботи мобільної оперативної групи. Типовий алгоритм дій начальника територіального органу управління ДСНС України.

Організація діяльності та завдання штабу з ліквідації надзвичайної ситуації техногенного та природного характеру. Організація роботи пересувного пункту. Основні робочі групи штабу ліквідації НС. Види оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації НС.

Порядок залучення додаткових сил і засобів ДСНС України.

Тема 10. Типові алгоритми дій органів управління ЦЗ при загрозі та ліквідації НС техногенного та природного характеру.

Узагальнений алгоритм реагування при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій природного характеру. Суб'єкти реагування на надзвичайну ситуацію, їх завдання, розрахунок сил, угруповання сил.

Порядок організації управління роботами по локалізації та ліквідації повені (паводку, катастрофічного затопленням), зсуву та селю. Особливості управління під час ліквідації наслідків НС (небезпечних подій), пов'язаних з ураганом, буревієм, із землетрусом.

Фактори небезпеки пожеж в екосистемах. Організація оповіщення, залучення сил і засобів та взаємне інформування. Особливості гасіння пожеж в природних екосистемах в районах ведення бойових дій.

Організація та управління заходами з ліквідації НС на об'єктах: аварії на хімічно небезпечних об'єктах, на ОПН, на радіаційно-небезпечних об'єктах, на висотних об'єктах житлового та промислового призначення та ін. Обов'язки відповідального керівника робіт, виконавців та інших посадових осіб підприємства по локалізації та ліквідації аварії. Розподіл обов'язків між суб'єктами реагування та забезпечення їх взаємодії.

Організація дій пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС України під час збройної агресії. Організація реагування на надзвичайні ситуації, пожежі, небезпечні події, проведення інших невідкладних робіт у зоні постійних обстрілів. Особливості гасіння пожеж на нафтобазах та складах пально-мастильних матеріалів після обстрілу. Алгоритм дій керівника гасіння пожежі після обстрілу нафтобаз та складів пально-мастильних матеріалів. Особливості ліквідації НС на об'єктах енергетики, що сталися внаслідок зовнішнього впливу бойових засобів ураження.

Забезпечення безпеки особового складу підрозділу ЦЗ при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану.

Тема 11. Організація функціонування Механізму цивільного захисту Європейського союзу (UCPM).

Структура управління системою цивільного захисту країн Європейського союзу.

Роль Механізму цивільного захисту ЄС у забезпеченні співпраці між національними органами цивільного захисту в Європі. Процес активації UCPM. Структура та основні функції UCPM. Центр координації реагування на НС (ERCC). Єдина інформаційна система екстреної комунікації Механізму цивільного захисту (CECIS).

Інтеграція України до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу. ДСНС України - національний координатор участі України в Механізмі цивільного захисту Європейського Союзу.

Порядок залучення модуля пошуково-рятувальних робіт (HUSAR) для надання допомоги у ліквідації наслідків НС на території іноземних держав у рамках Механізму цивільного захисту ЄС.

Модульна контрольна робота
Захист курсової роботи
Диференційований залік

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів та тем	Кількість годин за формами навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль
7- й семестр							
Модуль 1 «Сутнісні характеристики науки управління. Види і зміст управлінської діяльності в органах та підрозділах цивільного захисту»							
Тема 1. Природа та зміст управління. Суб'єкти та об'єкти управлінської діяльності в органах та підрозділах цивільного захисту.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 2. Принципи та функції управління.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 3. Планування та організування управлінської діяльності в органах та підрозділах цивільного захисту.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 4. Мотивування та контроль в управлінні.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 5. Підготовка, прийняття та організація виконання управлінських рішень.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 6. Управління трудовим колективом підрозділу ЦЗ.	9	2	2	-	-	5	-
Тема 7. Основи	10	2	2	-	-	6	-

управління єдиною державною системою цивільного захисту.							
Тема 8. Організація управління під час ліквідації НС та їх наслідків.	10	2	2	-	-	6	-
Тема 9. Організація дій координаційних та безпосередніх органів управління та під час ліквідації НС.	10	2	2	-	-	6	-
Тема 10. Типові алгоритми дій органів управління ЦЗ при загрозі та ліквідації НС техногенного та природного характеру.	12	2	4	-	-	6	-
Тема 11. Організація функціонування Механізму цивільного захисту Європейського союзу	10	2	2	-	-	6	-
Підсумкова модульна (контрольна) робота	2	-	2	-	-	-	-
Курсова робота	12		2			10	
Разом за модулем 1	120	22	28	-	-	70	-
Разом	120	22	28	-	-	70	-

Індивідуальні завдання (орієнтовна тематика індивідуальних завдань)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, розробка презентацій, виконання домашньої контрольної роботи, підготовка результатів власних досліджень у формі тез доповідей та участь в науково-практичних

конференціях, семінарах, круглих столах.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Делегування повноважень керівником своїм підлеглим.
2. Професійно важливі якості керівника підрозділу ЦЗ.
3. Професійне спілкування як засіб управлінського впливу та міжособистісної взаємодії.
4. Роль планування в управлінській діяльності підрозділу ЦЗ.
5. Професійна етика й норми професійних ділових відносин персоналу підрозділу ЦЗ.
6. Мотиваційні теорії в управлінні діяльністю підлеглого.
7. Характеристика процесу адаптації підлеглого до умов проходження служби в підрозділі ЦЗ.
8. Керівництво і лідерство в системі управління.
9. Успішна кар'єра керівника: необхідні риси, якості, передумови.
10. Організація роботи штабу з ліквідації НС.
11. Організація управління силами при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в мирний час та в особливий період.
12. Організація основних видів забезпечення дій у зоні НС.
13. Організація дій сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на хімічно-небезпечних об'єктах.
14. Організація дій сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на залізничному транспорті.
15. Організація дій сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру геологічного походження.
16. Організація дій сил цивільного захисту при ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення.
17. Управління конфліктами у діяльності підрозділів ЦЗ.
18. Організація роботи комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.
19. Організаційні аспекти діяльності ланки об'єднаних територіальних громад територіальної підсистеми ЄДСЦЗ.
20. Єдина державна система цивільного захисту – організаційні засади функціонування в особливий період, основні завдання та її структура.

Особливим видом індивідуальних завдань є виконання курсової роботи.

Основні вимоги щодо структури, змісту та оформлення курсової роботи, роз'яснення щодо виконання її розділів надано у «Методичних рекомендаціях для виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту»».

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчальні заняття: лекції та семінарські заняття, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі **методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційний залік, екзамен, стандартизовані тести, опитування та дискусійні обговорення; командні проєкти; реферати (тези доповіді); презентації результатів виконаних завдань та досліджень; виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, аналізу проблемних ситуацій, проведення термінологічних диктантів, дискусій, презентації власних досліджень, написання модульної контрольної роботи. Ця форма контролю передбачає оцінювання підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на відповідних заняттях та набуття навичок під час виконання відповідних завдань.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку та курсової роботи.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференційний залік:

Розподіл балів												
Модуль 1												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Інд. зав-ня	МКР	Сума балів за дисципліну
до 6	до 6	до 6	до 6	до 6	до 6	до 6	до 6	до 6	до 6	до 10	до 20	100

- курсова робота:

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист курсової роботи	Сума балів
до 60	до 10	до 30	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми освітнього процесу:

- поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи;
- оцінка (бали) за самостійну роботу;
- оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набуття навичок під час виконання відповідних завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 6 балів):

5-6 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок оформлений звітний матеріал;

4 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

3 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1-2 бали – завдання виконане частково, у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки;

0 балів – завдання не виконане або порушено норми академічної доброчесності.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, використання основної та додаткової літератури, акуратність оформлення

письмової роботи, самостійність виконання.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують здобувачі вищої освіти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал - отримують здобувачі вищої освіти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

2 бали - отримують здобувачі вищої освіти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

1 бал - отримують здобувачі вищої освіти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Сума балів за правильне виконання тестового завдання по темі складає 5 балів. Вага одного правильно вирішеного тестового запитання складає 1 бал:

1 бал – відповідь вірна;

0 балів – відповідь не вірна або виявлено порушення норм академічної доброчесності.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля. Модульний контроль проводиться після кожної логічно завершеної частини навчальної дисципліни у вигляді модульної контрольної роботи.

Кожен варіант модульної контрольної роботи може включати тестові завдання, теоретичні питання або ситуаційне завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачеві повинні відображати вільне володіння обсягом навчального матеріалу, передбаченого програмою.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт:

Модуль 1

Сума балів за виконання ситуаційного завдання складає 30 балів. При його оцінюванні береться до уваги вміння застосовувати знання на практиці, оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання ситуаційного завдання в МКР:

26-30 балів – питання розкрито в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, наявний творчий підхід.

20-25 балів – питання розкрито вірно, але обґрунтування відповіді недостатнє, професійна термінологія використана вірно.

15-19 балів – питання розкрито у цілому вірно, допущені помилки при аргументації, використана термінологія вірна.

10-14 балів – питання розкрито частково, допущені значні помилки при аргументації, використана термінологія плутана.

4-9 балів – питання розкрито на рівні окремих фрагментів, аргументація відсутня, виявлено порушення норм академічної доброчесності.

0-3 бали – питання не розкрито або виявлено порушення норм академічної доброчесності.

Письмова контрольна робота	Критерії оцінювання
14-15	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
11-13	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
9-11	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
6-8	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
2-5	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0-1	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив

	жодного тестового завдання. Або порушено норми академічної доброчесності.
--	---

Сума балів, яку накопичив здобувач вищої освіти за результатами виконання модульних контрольних робіт є складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни відповідно до виду підсумкового контролю.

Сумарна кількість отриманих балів з кожного виду навчальної діяльності здобувача вищої освіти за різними формами поточного контролю виставляється викладачем у Журнал обліку роботи академічної групи.

Сума балів, яку накопичив здобувач вищої освіти в результаті поточного навчання є складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни відповідно до виду підсумкового контролю.

Здобувач не допускається до складання заліку, екзамену, якщо кількість балів, одержаних за поточний контроль протягом семестру становитиме менше 35 балів.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань (самостійна робота) здійснюється на семінарських заняттях та під час консультацій. Критерії оцінювання залежать від форми виконання завдання. Наприклад, *критерії оцінювання індивідуального завдання у формі реферату*:

9-10 – проблема, яка розглядається в рефераті, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії, дотримано норми академічної доброчесності.

6-8 балів – тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення, дотримано норми академічної доброчесності.

3-5 балів – обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше трьох наукових джерел і є помилки, дотримано норми академічної доброчесності.

0-2 бали – тема реферату не розкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел або не дотримано норми академічної доброчесності.

Тези доповідей оцінюються в 10 балів, якщо вони були розглянуті та затверджені для подання у збірник матеріалів конференції на засіданні наукового товариства курсантів і студентів кафедри управління у сфері цивільного захисту.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі курсової роботи, екзамену.

Оцінка курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, яка складається з двох частин:

- 1) виконання курсової роботи (до 70 балів);
- 2) захист КР (до 30).

Оцінка « відмінно » (90-100 балів) ставиться, якщо здобувач:

- 1) показав глибокі теоретичні знання навчальної дисципліни;
- 2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки;
- 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження;
- 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою;
- 5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений викладачем термін;
- 6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, самостійність у виконанні завдань, твердо і впевнено відповів на запитання членів комісії.

Оцінка « добре » (65-89 балів) ставиться, якщо здобувач:

- 1) показав досить високі теоретичні знання дисципліни;
- 2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури;
- 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування;
- 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні та стилістичні помилки;
- 5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений термін;
- 6) на захисті продемонстрував достатній рівень знань з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії;

Оцінка « задовільно » (50-64 балів) ставиться, якщо студент:

- 1) показав достатні теоретичні знання з навчальної дисципліни;
- 2) в основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності;

3) не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх;

4) допускає помилки в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату;

5) допускає численні граматичні та стилістичні помилки;

6) на захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на запитання членів комісії.

Оцінка «незадовільно» (менше 50 балів) ставиться в тому разі, якщо на захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені питання, що свідчить про несамотійне виконання курсової роботи або виявлено порушення норм академічної доброчесності.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі у формі екзамену (оцінюється від 0 до 30 балів):

28-30 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст питань заліку;

22-27 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

16-21 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

6-15 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0-5 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань або виявлено порушення норм академічної доброчесності.

Підсумковий контроль може проводитись в письмовій та/або в усній формі, а також з застосуванням засобів електронного зв'язку за умов ідентифікації здобувача вищої освіти.

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума балів отриманих за результатами поточного, модульного та підсумкового контролю.

Перелік теоретичних питань для підготовки до підсумкового контролю (диференційованого заліку, екзамену):

1. Визначте предмет курсу «Організація управління діяльністю органів та підрозділів цивільного захисту», його мету та завдання.

2. Розкрийте поняття «управління» та визначте його види.
3. Охарактеризуйте рівні управління.
4. Охарактеризуйте підпорядкування в системі управлінських відносин.

Типи підпорядкування.

5. Проаналізуйте становлення і розвиток науки управління.
 6. Становлення науки управління в Україні.
 7. Охарактеризуйте сучасні підходи до управління організаціями.
 8. Розкрийте зміст законів і закономірностей управління.
 9. Визначте суб'єкт і об'єкт державного управління.
 10. Визначте суб'єктів забезпечення цивільного захисту.
 11. Розкрийте сутність соціального управління як науки, мистецтва та діяльності.
 12. Розкрийте природу, суть та загальні характеристики організацій.
 13. Визначте та охарактеризуйте фактори впливу на організацію.
 14. Класифікація організацій за різними ознаками.
 15. Поняття і класифікація функцій управління в теорії науки управління.
 16. Визначте склад загальних функцій управління.
 17. Принципи управління: поняття, класифікація, види.
 18. Визначте принципи управління, притаманні управлінню у сфері цивільного захисту.
 19. Наведіть приклади класичних принципів управління.
 20. Розкрийте зміст та визначте особливості організаційної функції в управлінні.
 21. Дайте визначення поняттю «організаційна структура управління» та охарактеризуйте її елементи.
 22. Охарактеризуйте категорії: повноваження, відповідальність і делегування.
 23. Визначте структуру органів виконавчої влади в Україні.
 24. Типи організаційних структур управління.
 25. Структура єдиної державної системи цивільного захисту.
 26. Розкрийте сутність планування як функції управління. Визначте основні принципи функції планування.
 27. Охарактеризуйте види планування діяльності у сфері цивільного захисту.
 28. Охарактеризуйте методи організаційного планування.
 29. Визначте основні види планів.
 30. Охарактеризуйте етапи життєвого циклу організації..
 31. Розкрийте зміст прогнозування як наукової основи планування.
- Напрямки прогнозування у сфері ЦЗ
32. Розкрийте суть і побудуйте модель мотивації.
 33. Визначте основні концепції та теорії мотивації.
 34. Розкрийте суть процесу контролю та визначте його мету, суб'єктів та об'єктів.
 35. Визначте види та форми контролю як функції управління.

36. Охарактеризуйте змістовні теорії мотивації (теорії А.Маслоу, Ф.Герцберга й ін.).

37. Охарактеризуйте процесійні теорії мотивації (теорія очікувань Врума, теорія справедливості А. Адамса і модель мотивації Портера - Лоулера).

38. Дайте визначення поняттю «управлінське рішення» та визначте вимоги до рішень, які приймаються на різних рівнях управління в органах та підрозділах ЦЗ.

39. Охарактеризуйте етап підготовки управлінського рішення.

40. Охарактеризуйте етап прийняття управлінського рішення.

41. Проаналізуйте процес організації виконання або реалізації управлінського рішення.

42. Класифікація управлінських рішень.

43. Визначте етапи управлінського рішення.

44. Сутність методів управління, виділіть їх особливості.

45. Класифікація методів управління за різними ознаками.

46. Характеристика економічних методів управління.

47. Характеристика правових методів управління.

48. Характеристика організаційно-розпорядчих методів управління.

49. Характеристика соціально-психологічних методів управління.

50. Проаналізуйте переконання і примус як універсальні методи управління.

51. Проаналізуйте субординацію і координацію як правові методи державного управління.

52. Документ, його роль і місце в управлінні. Класифікація документів.

53. Основні положення з документування управлінської діяльності.

54. Основні принципи і правила документування та документальне забезпечення управлінської діяльності.

55. Особливості складання документів щодо роботи з особовим складом

56. Особливості складання довідково-інформаційних документів.

57. Призначення і порядок складання організаційно-розпорядчої документації.

58. Розкрийте сутність і основні засади керівництва та лідерства в управлінні.

59. Проаналізуйте відмінності між лідером і керівником.

60. Дайте визначення поняттю «влада» та визначте її форми.

61. Розкрийте зміст поняття «стиль керівництва». Виділіть характерні риси стилю керівництва.

62. Проаналізуйте, які можливі типи поведінки керівника в конфліктній ситуації.

63. Дайте визначення поняттю «професійна етика». Проаналізуйте етичну та неетичну поведінку співробітника ДСНС України.

64. Охарактеризуйте моральну відповідальність керівника підрозділу ДСНС України.

65. Розкрийте сутність відповідальності в управлінні та визначте її види.
66. Етичні виміри управління в підрозділах ДСНС України.
67. Охарактеризуйте соціальну відповідальність в управлінні.
68. Охарактеризуйте юридичну відповідальність в управлінні.
69. Визначте загальні принципи етичної поведінки керівника підрозділу ЦЗ.
70. Визначте професійно-важливі якості керівника .
71. Сутність управлінської праці, її специфіка.
72. Корпоративні норми та правила поведінки працівників.
73. Характеристика процесу адаптації підлеглих до умов організації.
74. Сутність трудового колективу і його характеристики.
75. Етапи формування трудового колективу.
76. Соціально-психологічний клімат в колективі.
77. Методи управління колективом.
78. Сутність та роль комунікацій в управлінні. Види комунікацій.
79. Етапи комунікаційного процесу.
80. Керівництво діяльністю єдиної системи цивільного захисту відповідно до Кодексу цивільного захисту України.
81. Єдина державна система цивільного захисту: завдання та структура.
82. Порядок формування, мета та завдання територіальної підсистеми ЄДСЦЗ.
83. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту.
84. Управління єдиною системою цивільного захисту в режимі повсякденного функціонування та у режимі підвищеної готовності.
85. Управління єдиною системою цивільного захисту в режимі надзвичайної ситуації.
86. Особливості управління ЄДСЦЗ в особливий період.
87. Мета та загальні вимоги до проведення перевірки готовності ЄДСЦЗ.
88. Охарактеризуйте порядок проведення перевірок готовності функціональних і територіальних підсистем.
89. Організація управління реагуванням на НС. Планування реагування на НС.
90. Зміст, завдання та принципи управління в умовах НС.
91. Інформування та оповіщення органів управління, сил суб'єктів реагування на НС та населення.
92. Подання інформації у режимі підвищеної готовності та у режимі надзвичайної ситуації.
93. Охарактеризуйте порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями.
94. Організація роботи пересувного пункту управління.
95. Організація діяльності та завдання штабу з ліквідації надзвичайної ситуації.

96. Організація оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях.
97. Порядок організації управління роботами по локалізації та ліквідації повені або селі.
98. Організація дій при ураганах, смерчах.
99. Організація дій при землетрусах та зсувах.
100. Організація дій при гасінні пожеж у лісах, на торф'яниках і сільгоспугіддях.
101. Визначте завдання та загальну послідовність дій уповноваженого керівника з ліквідації НС.
102. Алгоритм дій уповноваженого керівника з ліквідації надзвичайних ситуації природного характеру.
103. Алгоритм дій уповноваженого керівника з ліквідації надзвичайних ситуації техногенного характеру.
104. Організація дій органів управління територіальної підсистеми при загрозі та виникненні НС на ПНО/ ОПН.
105. Основні засади взаємодії органів управління функціональної і територіальної підсистем єдиної державної системи та їх структурних підрозділів.
106. Порядок ведення обліку НС.
107. Особливості виконання органами управління та підрозділами ОРС ЦЗ завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів під час збройного конфлікту.
108. Організація дій органів управління та підрозділів ДСНС під час отримання інформації/повідомлення про мінування.
109. Організація дій органів управління та підрозділів ДСНС у зоні радіоактивного забруднення.
110. Організація інформування населення в особливий період: при загрозі бойових дій у населеному пункті; при загрозі ураження населення стрілецькою зброєю; під час бойових дій; при повітряній небезпеці; при проведенні тимчасової евакуації цивільного населення з небезпечного району та ін.

Політика викладання навчальної дисципліни:

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованими джерелами, обов'язкове виконання самостійних завдань, наданих викладачем, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни або в журналі обліку навчальних занять взводу (групи).

4. Користуватися мобільними пристроями під час заняття дозволяється тільки з дозволу викладача і тільки з навчальною метою.

5. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи здобувач зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи до захисту допускаються роботи, що містять не менше 50 % оригінального тексту при перевірці на плагіат. У разі виявлення фактів порушення політики здобувач несе відповідальність згідно «Кодексу академічної доброчесної НУЦЗ України».

Рекомендовані джерела інформації

Базова література та основні нормативно-правові акти

Базова література та основні нормативно-правові акти

1. Освітньо-професійна програма для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня в галузі знань 26 – Цивільна безпека за спеціальністю 261 Пожежна безпека. Х., 2021. – 31 с.

2. Барило О. Г. Реагування на надзвичайні ситуації: Навч. посіб. // О. Г. Барило, П. Б. Волянський, С. О. Гур'єв, М. Л. Долгий, О. П. Євсюков, В. М. Михайлов, Н. І. Іскра, С. П. Потеряйко, А. В. Терент'єва. – К.: Вид-во «Бланк-Прес», 2014. – 210 с.

3. Горбаченко Ю.М., Грибенюк Г.С., Капля.А.М., Кришталь Т.М., Щерба Т.О. Основи державного управління у сфері пожежної безпеки: навч.-метод. посібник. / За ред. к. психол. н., доцента М.А. Кришталю. – Черкаси: АПБ, 2012. – 191 с.

4. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навч. посібник / За заг. ред. професора М. Ковалю. – Львів: ЛДУ БЖД, 2023. – 306с.

5. Державне управління (Основи теорії державного управління) : [навчальний посібник у трьох частинах] / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – ISBN 978-966-336-273-1. Ч. 1. Основи теорії державного управління. – 2013. – 268 с.

6. Домбровська С. М. Державне управління у сфері цивільного захисту в Україні: нормативно-правовий аспект: [монографія] / В. П. Садковий, А. В. Ромін, О. О. Остороверх, С. М. Домбровська. – Х.: ТОВ «Оберіг», 2013. – 190 с.

7. Методи сучасної теорії управління: підручник / А. П. Ладанюк, Н. М. Луцька, В. Д. Кишенько, Л.О. Власенко. – К., Ліра-К, 2018. – 368 с.

8. Новицький І. В. Сучасна теорія керування: навч. посіб./ І. В. Новицький, С. А.Ус; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. закл. "Нац. гірн. ун-т". – Дніпро: НГУ, 2017. – 262 с.

9. Основи управління в органах і підрозділах МНС України. Навч. Посібник. / За ред. к. психол. н., доцента В. П. Садкового. – Х.: УЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2009. – 370с.

10. Організація управління цивільним захистом на місцевому рівні / За загальною редакцією доктора наук з державного управління, доцента, заслуженого лікаря України П. Б. Волянського. – К., 2015. – 553 с.

11. Підготовка органів управління до дій в надзвичайних ситуаціях: / В. Б. Лоїк, С. Д. Синельников, Р. С. Яковчук, О. В. Лазаренко. Навчальний посібник. – Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2020. – 374 с

12. Управління силами цивільного захисту під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: конспект лекцій / Укладачі: В. О. Собина, І. М. Неклонський, В. О. Самарін, Д. В. Дяченко. – Х.: НУЦЗ України, 2015. – 166 с.

13. Цивільний захист у забезпеченні національної безпеки України (основи становлення, сучасний стан, напрямки розвитку): монографія / О.Я.Лещенко, В.М. Михайлов, М.В. Андрієнко, П.І. Гаман, О.А. Долгий. Київ, 2021. 348 с.

14. Методичні рекомендації щодо організації гасіння пожеж в природних екосистемах в районах ведення бойових дій, алгоритм дій особового складу у разі виявлення загорань вибухонебезпечних предметів, а також надання домедичної допомоги у разі отримання мінно-вибухових травм. Режим доступу: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u184/metodichni_rekomendaciyi_pes_vnr_pmd.doc.pdf

15. Методичні рекомендації щодо організації оперативних дій підрозділів ДСНС під час гасіння пожеж на складах нафтопродуктів, що сталися внаслідок обстрілів в умовах ведення бойових дій. Режим доступу: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/16177>

16. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 30.08.2013 р. № 5403-VI / Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 34-35. – Ст. 458.

17. Про охорону праці. Закон України від 14 жовтня 1992 року № 2694-XII. Документ 2694-XII. – Режим доступу: [//zakon.rada.gov.ua/](http://zakon.rada.gov.ua/).

18. Про Дисциплінарний статут служби цивільного захисту: Закон України / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2009, № 29, ст.398.

19. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова КМУ від 09.01.14 р. № 11 / Офіційний вісник України. – 2014. – № 8. – Ст. 341.

20. Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: Постанова КМУ від 17.06.15 р. № 409 / Офіційний вісник України. – 2015. – № 50. – Ст. 50.

21. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 №1052. – Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua>.

22. Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях: Постанова КМУ від 27.09.17 р. № 733 / Офіційний вісник України. – 2017. – № 80, Ст. 148.

23. Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями: Постанова КМУ від 24.03.04 р. № 368 / Офіційний вісник України. – 2004. – № 31. – Ст. 1122.

24. Про затвердження Порядку ведення обліку надзвичайних ситуацій: Постанова КМУ від 09.10.13 р. № 738 / Офіційний вісник України. – 2013. – № 82. – Ст. 48.

25. Про затвердження Загального положення про спеціальну Урядову комісію з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і Загального положення про спеціальну комісію з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру регіонального, місцевого та об'єктового рівня: Постанова КМУ від 14.06.02 р. № 843 / Офіційний вісник України. – 2002. – № 25. – Ст. 1209.

26. Про затвердження типових положень про функціональну та територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту: Постанова КМУ від 11.03.15 р. № 101 / Офіційний вісник України. – 2015. – №22. – Ст. 27.

27. Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту: Постанова КМУ від 9 серпня 2017 р. № 626. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/626-2017-%D0%BF#Text>

28. Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил ЦЗ: Постанова КМУ від 26.06.2013 № 443. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/443-2013-%D0%BF#Text>

29. Національний класифікатор «Класифікатор надзвичайних ситуацій» ДК 019:2010: Наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 43. – Ст. 1456.

30. Про затвердження методичних рекомендацій «Організація управління в надзвичайних ситуаціях»: Наказ МНС України від 05.10.07 р. № 685. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mns.gov.ua>.

31. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: Наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406 / Офіційний вісник України. – 2015 р. – № 8. – Ст. 57.

32. Про організацію роботи штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та забезпечення його готовності: Наказ ДСНС України від 16.03.2015 № 149 / Офіційний вісник України. – 2015 р. – № 23. – Ст. 137.

33. Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж: Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 / Офіційний вісник України. – 2018. – № 57. – 33 с.

34. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС: Наказ МНС України від 07.05.2007 р. № 312. – Режим доступу:

<https://zk.dsns.gov.ua/files/2020/10/11/%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20312.pdf>

35. Про затвердження Інструкції про порядок обміну інформацією у сфері запобігання виникненню та реагування на надзвичайні ситуації між Державною службою України з надзвичайних ситуацій і Державним агентством лісових ресурсів України: Наказ МВС, Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21.10.2014 № 1111/416. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1404-14#Text>

36. Порядок організації застосування пересувного пункту управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Наказ ДСНС від 20.08.2019 № 474. – Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua/files>

37. Рекомендації про особливості виконання органами управління та підрозділами ДСНС завдань за призначенням у населених пунктах і на територіях під час збройної агресії: Наказ ДСНС від 02.04.2024 № 375. – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload/2/0/8/0/8/1/6/rekom.pdf>

38. Про затвердження Порядку з організації внутрішнього контролю в системі ДСНС України: Наказ ДСНС від 02.12.2013 № 738.

39. Про затвердження Методики оцінки стану організації внутрішнього контролю та управління ризиками підприємств, установ та організацій сфери управління ДСНС: Наказ ДСНС від 18.06.2020 № 366.

40. Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Наказ ДСНС від 10.02.2022 № 116. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text>

Допоміжна література

41. Андронов В. А., Домбровська С. М., Лермонтова Ю. О., Труш О. О. Сучасний стан організаційно-правового забезпечення державного управління пожежною безпекою в Україні: монографія / В. А. Андронов, С. М. Домбровська, Ю. О. Лермонтова, О. О. Труш. – Х., 2015. – 210 с.

42. Безпека у надзвичайних ситуаціях. Терміни та визначення основних понять: ДСТУ 3891-99. – Введ. 2000.01.01. – Офіц. вид. – К.: Вид-во Держстандарту України, 1999. – 21 с.

43. Бондар О. В. Ситуаційний менеджмент / О. В. Бондар. – 2-ге вид. – К.: Центр навч. л-ри, 2012. – 400 с.

44. Державне управління: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.

45. Дроньє А. Основні принципи успішного керівництва установою: Методичні рекомендації. – К.: Вид-во УАДУ, 1995. – С. 51.

46. Запорожець О. І. Цивільний захист / О. І. Запорожець, В. О. Михайлюк, Б. Д. Халмурадов. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 264 с.

47. Колот А. М. Мотивація персоналу: підручник. / Колот А. М. – К.: КНЕУ, 2002. – 337 с.

48. Основи управління в органах внутрішніх справ України (схеми, визначення, поняття, принципи, основні засади): Наочний посібник / Ортинський В. Л., Кісіль З. Р., Ковалів М. В. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2007. – 190 с.

49. Основи управління в Національній поліції: навч. посіб. / І. С. Кравченко. – Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. – 212 с.

50. Організація аварійно-рятувальних робіт: Підручник. За загальною редакцією В. П. Садкового / Аветисян В. Г., Сенчихін Ю. М., Кулаков С. В., Куліш Ю.О., Тригуб В. В. – Х., 2009. – 453 с.

51. Тактика ліквідації надзвичайних ситуацій: Конспект лекцій. Укладачі: В.А. Гузенко, О.І. Камардаш, І.М. Неклонський, В.О. Самарін. – Х.: НУЦЗУ, 2011.

Інформаційні ресурси

52. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

53. Офіційний сайт ДСНС України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua>.

54. Урядовий портал: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

55. Офіційний сайт Верховної Ради України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

56. Офіційний сайт Кабінету міністрів України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>

57. Офіційний сайт Державного комітету статистики України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrstat.org>.

58. Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту. Режим доступу: <https://idundcz.dsns.gov.ua>.

59. Інтернет-портал для управлінців: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua>.

Розробники:

начальник кафедри управління
у сфері цивільного захисту
к. н. з держ. упр.

Віталій КОСТЕНКО

професор кафедри управління
у сфері цивільного захисту
д. екон. наук, професор

Тетяна КРИШТАЛЬ